

Nr 614.

Av herrar **Rubbestad** och **Carlsson** i Bakeröd, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 156, angående löne- och pensionsreglering för präster m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 156 framlägges detaljförslag, som erfordras för genomförande av det av 1949 års riksdag fattade principbeslutet om en allmän avlöningsreform för prästerna.

Detta förslag bygger i väsentlig del på det av 1946 års prästlönekommitté utarbetade förslaget. I vissa avseenden ha dock avvikelser gjorts från kommittéförslaget.

Sålunda har bl. a. lönegradsplaceringen för biskopar blivit en annan än den kommittén förordat och som riksdagen redan godkänt genom principbeslutet.

Kommittén framhöll i sitt principbetänkande följande:

»Den förnyade avvägning av biskoparnas avlöningsförmåner, som nu erfordras, torde böra anknytas till den för närvarande gällande lönesättningen för landshövdingarna. Dessa äro alla placerade i lönegrad Co 20. Kommittén föreslår att biskoparna placeras, ärkebiskopen i lönegrad Co 21 samt övriga biskopar i lönegrad Co 20. Tillika föreslår kommittén att samtliga biskopar — såsom för innevarande budgetår provisoriskt medgivits — tillerkännas representationsbidrag samt att detta bidrag bestämmes för ärkebiskopen till 12 000 kronor, för biskopen i Lund till 5 000 kronor och för övriga biskopar till 3 000 kronor för år.»

I proposition nr 204 år 1949 uttalade föredragande statsrådet:

»Vad till en början angår biskoparna, domprostarna och utlandspastorerna finner jag mig kunna biträda prästlönekommitténs förslag med den ändringen att jag i likhet med lönenämnden funnit ärkebiskopens representationsbidrag böra bestämmas till 9 000 kronor.»

Sammansatta stats- och första lagutskottet, som behandlade princippropositionen, gjorde följande uttalande:

»Biskoparnas löneställning har med vissa jämkningar anknutits till lönesättningen för landshövdingarna. Så skedde även vid den senaste allmänna löne regleringen för biskoparna år 1936. De avvikelser från landshövdingarnas lönesättning som föreslagits bestå i att ärkebiskopen hänföres till Co 21 eller en lönegrad högre än landshövding samt att biskoparnas representationsbidrag — bortsett från ärkebiskopens — föreslagits skola bliva betydligt högre än landshövdingarnas.

I vissa motioner har om propositionens förslag beträffande biskoparna uttalats att det vore för gynnsamt.

Enligt utskottets mening saknas anledning att annat än beträffande bidrag till representationen — i vilket hänseende en skillnad mellan landshövdingar och biskopar måste anses motiverad — frångå de tidigare omfattade grundsatserna. De föreslagna bestämmelserna beträffande ärkebiskopens löneställning måste anses skäligen med hänsyn till dennes särskilda ställning. Utskottet tillstyrker därför propositionen i denna del.»

Såsom tidigare påpekats godkände också riksdagen detta utskottets uttalande.

Genom det löneförslag, som nu framlagts för riksdagen genom proposition nr 114 angående ny lönerrevision för vissa chefstjänstemän, har detta förhållande emellertid ändrats. Därest både proposition nr 114 och proposition nr 156 komma att bifallas, blir nämligen följden den att en biskop erhåller 3 lönegrader eller 3 600 kronor lägre lön än en landshövding. Och ärkebiskopens avlöning blir en lönegrad eller 1 200 kronor lägre än landshövdingens. Vi kunna inte finna detta motiverat vare sig med hänsyn till utbildning, arbetsuppgifter eller tjänsteställning. Det står heller inte i överensstämmelse med det av riksdagen tidigare fattade principbeslutet angående biskoparnas lönesättning.

Även om man sålunda med hänsyn till vad riksdagen uttalat vid fattandet av principbeslutet och med hänsyn till vad som föreslagits i proposition nr 114, där landshövdingarna förordats uppflyttade en lönegrad från Co 20 till Co 21, helst skulle ha önskat att även biskoparna skulle ha uppflyttats på motsvarande sätt, vilja vi dock nöja oss med att föreslå samma lönegrads-placering, som riksdagen godkände vid principbeslutets fattande, nämligen Co 21 för ärkebiskopen och Co 20 för de övriga biskoparna.

Ett annat avsteg från prästlönekommitténs förslag har också vidtagits beträffande grunderna för kyrkoherdarnas inplacering i lönegrad. Utöver de av kommittén i slutbetänkandet gjorda korrektionerna har föredragande statsrådet med anledning av kammarkollegiets yttrande föreslagit, att ytterligare en korrektion skall tillämpas, nämligen den, att det i kyrkoherdes lön ingående fyllnadsbeloppet för folkmängd skall för hans inplacering i lönegrad bestämmas med bortseende från folkmängden i särskilt tjänstgöringsområde inom pastoratet. Med särskilt tjänstgöringsområde skall härvid förstås varje sådan del av pastorat, för vilken jämlikt Kungl. Maj:ts bestämmande kyrkoadjunkt är anställd för pastoralvårdens handhavande — vare sig tjänstgöringsområdet utgöres av en hel annexförsamling eller av två eller flera sådana församlingar eller av särskilt avskilt kyrkobokföringsdistrikt eller av annan del av pastoratet, som i detta syfte bestämts.

Prästlönekommittén, som även prövat kammarkollegiets förslag, har emellertid påpekat att denna korrektion med hänsyn till lönebeloppens stor-

lek och frekvens skulle få mycket ringa betydelse men till den grad tekniskt komplicera lönegradsplaceringen, att den av kommittén eftersträfvade enkelheten i metoden skulle gå till spillo. På grund härav har kommittén icke ansett sig kunna biträda detta förslag. Tilläggas bör också att kyrkoherden såsom övervakare av både kyrkobokföring och pastoralvården i dessa distrikt alltså har åtskilligt att göra också med befolkningen inom dessa områden, varför hans lön i någon mån bör utmätas med hänsyn härtill.

Genom Kungl. Maj:ts förslag kommer emellertid ett trettiotal kyrkoherdar att bliva placerade 2 lönegrader lägre än vad som skulle bli fallet, där-est prästlönekommitténs förslag vinner bifall. Då vi anse att kommitténs förslag till inplacering är välgrundat och berättigat förorda vi att detsamma godkännes.

I föredragande statsrådets uttalande beträffande övergångsregleringen förordas den jämkningen av kommittéförslaget att den avsedda tidsperioden för löneklassuppflyttning vid omräkningen av löneturen bestämmes till fem i stället för tre år samt att även andra för löneklassuppflyttning angivna tidsbestämningar i ungefär motsvarande mån ändras. I överensstämmelse härmed förordas en motsvarande ändring av 19 § i prästlöneordningen.

Härigenom skulle emellertid prästerna ställas i en undantagsställning emot alla andra statstjänstemän. Samtliga statstjänstemän som äro anslutna till löneplan 1 erhålla löneklassuppflyttning efter tre år. Detta förhållande bör gälla även för prästerna, varför 19 § i prästlöneordningen bör erhålla den lydelse, som lönekommittén föreslagit.

En sak som måste väcka stor uppmärksamhet och blandade känslor inte endast hos prästerskapet utan hos alla kyrkligt intresserade är föredragande statsrådets uttalande angående en allmän vakanssättning av de ordinarie församlingsprästerliga befattningarna. Anordningen skulle innebära att dessa befattningar vid nu sittande befattningshavares avgång icke återbesättas med ordinarie befattningshavare utan finge enligt härför gällande bestämmelser tills vidare uppehållas på förordnande.

Det som i detta sammanhang särskilt överraskar är föredragandens uttalande att denna allmänna vakanssättning skall kunna tillgripas för att komma till rätta med de särskilda indelnings- och organisationsproblem, som kunna uppkomma såsom konsekvenser av en rätt till fritt utträde ur statskyrkan.

Man kan väl förstå att det kan erfordras ett visst vakanssättande med hänsyn till den nya pastoratsindelningen i de fall där det icke klart kan förutses att en ordinarie församlingspräst erfordras. Men den nya pastoratsindelningen är ju en sak, som tämligen snart bör kunna taga gestalt, under det att följderna på kyrkans område av religionsfrihetslagstiftningen äro mycket ovissa och kunna verka under mycket lång tid.

Ett vakanssättande med hänsyn till denna sak skulle därför medföra ett

osäkerhetstillstånd, som vore olyckligt för kyrkan och den kyrkliga verksamheten över huvud taget. Då frågan om denna allmänna vakanssättning nu underställes riksdagen för yttrande, bör därför uttalas, att man väl kan gilla ett tillfälligt vakanssättande med anledning av den tilltänkta nya pastoratsindelningen i de fall, där icke kan förutses att en ordinarie prästtjänst erfordras, men att riksdagen i övrigt ställer sig avvisande till den ifrågasatta vakanssättningen.

På grund av det anförda hemställes, att riksdagen måtte besluta

dels att i enlighet med av riksdagen tidigare fattat principbeslut placera ärkebiskopen i lönegrad Co 21 och biskoparna i lönegrad Co 20;

dels att grunderna för kyrkoherdes inplacering i lönegrad fastställas i enlighet med prästlönekommitténs förslag;

dels att 19 § prästlöneordningen måtte erhålla den lydelse, som prästlönekommittén föreslagit;

dels ock i anledning av begärt yttrande över ifrågasatt vakanssättning av ledigblivna prästbefattningar förklara, att intet är att erinra mot dylikt tillfälligt vakanssättande med anledning av den tilltänkta nya pastoratsindelningen i de fall, där icke kan förutses att en ordinarie prästtjänst erfordras, men att riksdagen i övrigt ställer sig avvisande till den ifrågasatta vakanssättningen.

Stockholm den 24 april 1951.

Axel Rubbestad.

C. O. Carlsson
i Bakeröd.